

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. gruodžio 3 d.
(OR. en)

14692/21

Tarpinstitucinė byla:
2021/0401 (CNS)

JAI 1343
MIGR 266
ASILE 71
FRONT 422
RELEX 1055

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2021 m. gruodžio 2 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2021) 752 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl TARYBOS SPRENDIMO dėl laikinųjų priemonių, kurias Latvija, Lietuva ir Lenkija gali taikyti susidarius nepaprastajai padėčiai

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2021) 752 final.

Pridedama: COM(2021) 752 final

Bruselis, 2021 12 01
COM(2021) 752 final

2021/0401 (CNS)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl laikinųjų priemonių, kurias Latvija, Lietuva ir Lenkija gali taikyti susidarius nepaprastajai padėčiai

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

SESV 78 straipsnio 3 dalies taikymas reaguojant į naudojamąsi migrantais kaip įrankiais prie išorės sienų

2021 m. spalio 21 ir 22 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose pabrėžiama, kad ES nepriimtini jokie trečiųjų šalių bandymai naudoti migrantais politiniais tikslais. ES vadovai įsipareigojo toliau kovoti su Baltarusijos režimo pradėtu hibridiniu išpuoliu. Jie taip pat priminė, kad reikia užtikrinti veiksmingą grąžinimą ir visapusišką readmisijos sutarčių ir susitarimų įgyvendinimą ir tam pasinaudoti reikiama svertais. Vadovai nurodė, kad Europos Sąjunga tebėra pasiryžusi užtikrinti veiksmingą savo išorės sienų kontrolę. Atsižvelgdama į tai Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją pasiūlyti reikiamus ES teisinės sistemos pakeitimus ir konkrečias priemones, grindžiamas adekvačia finansine parama, kad būtų užtikrintas skubus ir tinkamas atsakas laikantis ES teisės ir tarptautinių įsipareigojimų, įskaitant pagarbą pagrindinėms teisėms.

Atsižvelgdama į tai, kad Latvijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje dėl staigaus trečiųjų šalių piliečių antplūdžio, kuriuo Baltarusija naudojasi politiniais tikslais, susidarė nepaprastoji padėtis, Komisija, remdamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 78 straipsnio 3 dalimi, teikia pasiūlymą dėl laikinųjų priemonių, taikomų susidarius nepaprastajai padėčiai. Be to, pasiūlymu atsižvelgiama į paveiktų valstybių narių prašymą numatyti galimybę taikyti laikinas priemones, kurios leistų veiksmingai reaguoti į nepaprastąją migracijos padėtį prie ES išorės sienų. Taigi šis pasiūlymas yra atsakas į hibridinį išpuolį prieš visą ES.

Baltarusijos Sąjungai, ypač Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai, keliami sunkumai yra susiję su veiksmais, dėl kurių kaip niekad išaugo neteisėto Baltarusijos sienos kirtimo atvejų skaičius. Pastaraisiais metais bandymų neteisėtai kirsti ES išorės sieną su Baltarusija iš jos pusės beveik nebuvo, o nuo 2021 m. vasaros šis skaičius nuolat auga. Šie veiksmai laikomi hibridiniu išpuoliu, kuriuo tyčia bandoma sukurti nuolatinę ir besitęsiančią krizę, ir tai yra platesnio masto pastangų destabilizuoti Europos Sąjungą ir pakenkti visuomenei bei pagrindinėms institucijoms dalis. Šie veiksmai kelia realią grėsmę ir aktualų pavojų Sąjungos saugumui.

Pasiūlymo tikslas – padėti Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai, suteikiant joms priemones ir operatyvinę paramą, kurių reikia siekiant humaniškai, tvarkingai ir oriai valdyti atvykstančių asmenų, kuriais kaip įrankiais naudojasi Baltarusija, srautus, visapusiškai gerbiant pagrindines teises. Pasiūlymu papildomos diplomatinės pastangos ir kitos priemonės, kurių Sąjunga ėmėsi reaguodama į šį hibridinį išpuolį.

Tai, kad Baltarusija naudojasi migrantais kaip įrankiais, lėmė sunkią šių žmonių padėtį Europos Sąjungos ir Baltarusijos pasienio regione. Baltarusijos veiksmai sukėlė humanitarinę krizę, dėl kurios jau žuvo ne vienas migrantas. Už šios krizės sprendimą visų pirma atsako pati Baltarusija. Ji turi laikytis Ženevos konvencijos, įskaitant negrąžinimo principą, be to, ji yra prisijungusi prie Pasaulinio susitarimo. Todėl, nepaisant to, kad ES ir toliau prisidės prie humanitarinės pagalbos tiems, kuriems jos reikia Baltarusijos teritorijoje, būtent Baltarusija turi užtikrinti tinkamą pabėgėlių apsaugą savo teritorijoje ir šiuo tikslu bendradarbiauti su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaru (UNHCR) ir Tarptautine migracijos organizacija (TMO). Komisija ir Europos išorės veiksnių tarnyba labai glaudžiai

bendradarbiauja su Jungtinėmis Tautomis, jų specializuotomis agentūromis ir atitinkamomis žmogaus teisių organizacijomis, kad būtų užkirstas kelias tolesniam humanitarinės krizės stiprėjimui, taip pat atsižvelgiant į blogėjančias oro sąlygas.

Remiantis 2021 m. lapkričio 21 d. duomenimis, dėl šio naudojimosi migrantais per 2021 m. iš Baltarusijos į Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos teritorijas neteisėtai atvyko 7 831 trečiosios šalies pilietis, palyginti su 257 per visus 2020 m. Lietuvoje taip pat pateikti 2 676 prieglobsčio prašymai, Latvijoje – 579 prašymai, Lenkijoje – 6 730 prašymų. Be to, šios trys valstybės narės užkirto kelią 42 741 mėginimui kirsti sieną. Tikslų skaičių sunku pateikti, tačiau šiuo metu Baltarusijoje gali būti įstrigę iki 10 000 migrantų, ir kasdien atvyksta naujų.

Todėl Latvija, Lietuva ir Lenkija yra paskelbusios nepaprastą padėtį. Nepaisant visų Sąjungos ir valstybių narių pastangų, padėtis toliau blogėja. Trečiųjų šalių piliečiai toliau mėgina patekti į Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos teritorijas iš Baltarusijos ir, nepaisant pagerėjimo pastaruoju metu, padėtis tebėra labai nestabili.

Birželio mėn. Lietuvai pateikus pranešimą, Komisija, remdamasi 2020 m. rugsėjo 23 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1366 dėl ES pasirengimo su migracija susijusioms krizėms ir jų valdymo mechanizmo¹, nustatė reguliarios stebėsenos mechanizmą, taikomą naudojantis Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo mechanizmo tinklu (toliau – Migracijos krizių valdymo mechanizmo tinklas). Pagal šią sistemą nukentėjusios valstybės narės, Europos išorės veiksmų tarnyba, atitinkamos ES agentūros ir Komisijos tarnybos reguliariai dalijasi duomenimis, informacija ir įžvalgomis.

Europos Sąjunga remia valstybes nares, į kurias nukreipti Baltarusijos režimo veiksmai. Prasidėjus krizei Komisija ėmėsi priemonių, kad išreikštų Sąjungos solidarumą su Latvija, Lietuva ir Lenkija konkrečiais veiksmais ir liepos mėn. Lietuvai suteikė 36 mln. EUR skubios finansinės paramos. Be 360 mln. EUR, šiuo finansiniu laikotarpiu numatytų skirti šioms valstybėms narėms pagal Sienų valdymo ir vizų priemonę (SVVP), Komisija 2021 ir 2022 m. taip pat papildomai skyrė maždaug 200 mln. EUR papildomų lėšų.

Be to, 2021 m. liepos 15 d. Lietuva aktyvavo ES civilinės saugos mechanizmą ir Komisija dabar koordinuoja 19-os valstybių narių teikiamą pagalbą. Aktyvavusi ši mechanizmą Lietuva gavo palapinių, lovų, šildymo sistemų ir kitų priemonių, būtinų Lietuvos teritorijoje esančių migrantų poreikiams patenkinti. Šia galimybe taip pat gali pasinaudoti Latvija ir Lenkija.

Kitas svarbus aspektas – ES agentūrų operatyvinė parama. Lietuvai paprašius, ES nedelsdama, nuo pat krizės pradžios teikė pagalbą. Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO) Latvijai ir Lietuvai teikė operatyvinę paramą naudojimosi migrantais padėčiai valdyti. EASO ypač padėjo tvarkyti prieglobsčio prašymus, valdyti priėmimą ir teikti vertimo žodžiu paslaugas. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) ir Europolas taip pat padeda jų pagalbos paprašiusioms valstybėms narėms. Visų pirma ES agentūros dislokavo savo ekspertus sienų kontrolės ir žvalgybos priemonėms įgyvendinti ir ėmėsi veiksmų grąžinimo pajėgumams stiprinti ir grąžinimo operacijoms vykdyti. Ši parama jau padėjo grąžinti nemažai migrantų. Šiandien pagalbą teikia daugiau kaip 111 sienos apsaugos pareigūnų, daugiau kaip 82 prieglobsčio ekspertai ir du Europolo pakviestieji pareigūnai. Agentūros dabar gali toliau didinti operatyvinę paramą ir svarbu, kad minėtos trys valstybės narės visapusiškai ja pasinaudotų.

---

¹ OL L 317, 2020 10 1, p. 26–38.

Šią finansinę ir operatyvinę paramą papildė užsienio politikos veiksmai, kuriais siekiama reaguoti į naudojimąsi migrantais kaip įrankiais ir mažinti atvykstančių asmenų skaičių, ir kurių imtasi atsižvelgiant į tebesitęsiantį konfliktą su Baltarusija po 2020 m. rugpjūčio mėn. nesąžiningų prezidento rinkimų, po kurių plačiai išplito ir stiprėjo A. Lukašenkos režimo represijos, nukreiptos prieš savo piliečius, ir buvo priverstinai nutupdytas bendrovės „Ryanair“ orlaivis. Be išsamaus ekonominių ir finansinių sankcijų rinkinio ir draudimo Baltarusijos oro vežėjams vykdyti skrydžius per ES oro erdvę bei patekti į ES oro uostus, reaguodama į nesąžiningus rinkimus ir bendrovės „Ryanair“ orlaivio nukreipimą Sąjunga ėmėsi papildomų specialiųjų priemonių dėl Baltarusijos naudojimosi migrantais. 2021 m. lapkričio 9 d. Taryba priėmė Komisijos pasiūlymą iš dalies sustabdyti ES ir Baltarusijos susitarimą dėl vizų režimo supaprastinimo. 2021 m. lapkričio 15 d. Taryba iš dalies pakeitė Baltarusijai taikomą ES sankcijų režimą ir dabar Sąjunga gali taikyti jas tiek fiziniams asmenims, tiek subjektams, organizuojantiems veiklą, kuria sudaromos sąlygos neteisėtam ES sienų kirtimui, arba prie jos prisidedantiems. Taryba taip pat pasiekė politinį susitarimą dėl penktojo sankcijų rinkinio. 2021 m. lapkričio 23 d. Komisija pateikė pasiūlymą, kuriuo siekiama užkirsti kelią vežėjų, neteisėtai gabenančių žmones į ES arba vykdančių prekybą žmonėmis, arba sudarančių sąlygas tokiems veiksams, veiklai ir ją apriboti.

Komisija, vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai ir valstybės narės taip pat vykdo intensyvią diplomatinę veiklą dėl pagrindinių kilmės ir tranzito šalių, kad užkirstų kelią tolesniam šių šalių piliečių atvykimui per Baltarusiją. Tai apima informavimo veiklą trečiojoje šalyje, siekiant kovoti su Baltarusijos skleidžiama dezinformacija ir užsitikrinti paramą tų šalių piliečių gražinimui ir readmisijai. Taip pat palaikomi tiesioginiai ryšiai su oro transporto bendrovėmis ir civilinės aviacijos institucijomis, siekiant svarstyti būdus, kaip apriboti *non bona fide* keliones į Baltarusiją.

Šios priemonės davė greitą rezultatą, tačiau padėtis pasienyje tebėra labai nestabili, o Baltarusija ir toliau kaip įrankiais naudoja migrantais, ir jų dar atvyksta prie Sąjungos išorės sienų. Labai svarbu būti budriems ir pasirengti greitai reaguoti į naujus įvykius.

Sąjunga turėtų ne tik toliau skirti operatyvinę ir finansinę pagalbą atitinkamoms valstybėms narėms, bet ir suteikti joms teisinių priemonių, kurių reikia greitai reaguoti ginant nacionalinį ir visos Sąjungos saugumą. Šios priemonės turėtų papildyti priemones, kurių imasi Sąjunga ir atitinkamos valstybės narės. Pagal SESV 78 straipsnio 3 dalį Taryba turi didelę diskreciją pasirinkti priemones, jei jomis greitai ir veiksmingai reaguojama į konkrečią nepaprastąją padėtį. Šios priemonės gali būti keičiamos ir pritaikomos, jei jos išlaiko savo laikinąjį pobūdį.

Į šį pasiūlymą įtrauktos priemonės leidžia atitinkamoms valstybėms narėms išlaikant kontrolę ir veiksmingai valdyti padėtį, visapusiškai laikantis pagrindinių teisių ir tarptautinių įsipareigojimų, kaip pabrėžta Europos Vadovų Tarybos raginime Komisijai.

Nuostatos yra griežtesnės nei numatytos Prieglobsčio procedūrų direktyvoje 2013/32/ES dėl atvejų, kai atvyksta daug trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės, ir jomis siekiama atsižvelgti į konkrečią padėtį, susijusią su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, nepažeidžiant teisės į prieglobstį ar negražinimo principo.

Prieglobsčio procedūrų direktyvos nuostatos nėra skirtos atvejams, kai dėl naudojimosi migrantais kyla grėsmė Sąjungos vientisumui ir saugumui. Todėl šiuo pasiūlymu nustatoma laikina migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, pritaikyta prie aktualių atitinkamų valstybių narių poreikių. Migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūros ir kitų šiame sprendime nustatytų

priemonių tikslas – padėti atitinkamoms valstybėms narėms imtis veiksmų, būtinų norint veiksmingai reaguoti į priešiškus trečiosios šalies veiksmus, kartu laikantis Sąjungos pagrindinių vertybių.

Lietuva, Latvija ir Lenkija sustiprino sienų stebėjimą ir kitas sienų kontrolės priemones, kad apsaugotų Sąjungos vientisumą ir saugumą. Be to, jos turi valdyti prie savo sienų atvykstančių trečiųjų šalių piliečių srautus. Taikydamos šias priemones minėtos valstybės narės dėl dabartinių aplinkybių buvo priverstos sumažinti veikiančių sienos perėjimo punktų skaičių ir prie žaliosios sienos dislokuoti nemažai sienos apsaugos pareigūnų.

Į šį sprendimą įtrauktos priemonės yra laikinos, išskirtinės ir išimtinės, ir jomis sienų kontrolės priemonės papildomos konkrečiomis prieglobsčio ir grąžinimo srities priemonėmis. Atsižvelgiant į dabartinę padėtį ir į tai, kad dėl suderintų Sąjungos veiksmų atvykstančiųjų skaičius ėmė mažėti, šios priemonės turėtų būti taikomos šešis mėnesius. Manoma, kad šio laikotarpio pakaks, kad atitinkamos valstybės narės galėtų veiksmingai suvaldyti išskirtinę padėtį. Iki šio šešių mėnesių laikotarpio pabaigos Komisija reguliariai vertins padėtį ir gali pasiūlyti Tarybai pratęsti arba panaikinti šiame pasiūlyme nustatytų priemonių taikymą.

Šiame pasiūlyme nustatytoje migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūroje numatytos konkrečios procedūrinės nuostatos dėl tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo, ilgesnių registracijos terminų ir galimybės pasienyje arba tranzito zonoje priimti sprendimą dėl visų prašymų priimtimumo ar esmės, išskyrus atvejus, kai nėra galimybės atsižvelgti į konkrečius pažeidžiamumo aspektus. Taip pat numatytos konkrečios nuostatos dėl grąžinimo ir materialinių priėmimo sąlygų. Kartu su šiomis priemonėmis nustatomos tam tikros apsaugos priemonės. Visais kitais aspektais taikoma Prieglobsčio procedūrų direktyva, visų pirma jos II skyriuje numatytos garantijos.

Į pasiūlymą taip pat įtrauktas skyrius dėl operatyvinės paramos, kad trijų atitinkamų valstybių narių prašymu būtų galima stiprinti ES agentūrų teikiamą paramą.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šis pasiūlymas visiškai atitinka 2020 m. rugsėjo mėn. priimtą naują migracijos ir prieglobsčio paketą ir prie jo pridėtus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šis pasiūlymas atitinka poreikį toliau mažinti dėl neteisėtai atvykstančių asmenų patiriamą spaudimą ir išlaikyti tvirtą išorės sienų apsaugą, laikantis naujame migracijos ir prieglobsčio pakte nustatyto visapusiško požiūrio. Juo papildomas Šengeno sienų kodeksas ir būsima Šengeno reforma, pagal kurią Komisija ketina pasiūlyti nuolatinę sistemą, kaip reaguoti į galimas naudojimosi migrantais situacijas, su kuriomis Sąjunga gali susidurti ir ateityje. Pasiūlymu taip pat siekiama sumažinti tolesnį neteisėtų migrantų judėjimą ir neigiamą poveikį Šengeno erdvei. Greitas ir veiksmingas grąžinimas ir readmisija – veiksmingos priemonės naudojimosi migrantais atveju, laikantis naujame migracijos ir prieglobsčio pakte nustatyto visapusiško požiūrio į migracijos valdymą. Jos taip pat dera su Sąjungos išorės veiksmais, pavyzdžiui, ES ribojamosiomis priemonėmis, ir turėtų būti taikomos kartu su jomis. Šis pasiūlymas – išsamaus ES veiksmų, kuriais siekiama atsakyti į hibridinį išpuolį ir dirbtinai sukurtą migracijos spaudimą prie ES sienų, rinkinio dalis.

2. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Priemonių santrauka

- (1) Migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, taikoma prie išorės sienų

Susidūrusios su hibridiniu išpuoliu Latvija, Lietuva ir Lenkija buvo priverstos smarkiai apriboti judėjimą per sieną, būtent sumažinti veikiančių sienos perėjimo punktų skaičių, kad galėtų užkirsti kelią neleistinam sienos kirtimui ir apsaugoti nacionalinį saugumą ir teritorinį vientisumą.

Vis dėlto nemažai migrantų vis dar yra įstrigę šių trijų valstybių narių teritorijoje, o padėtis Baltarusijos sienos pusėje tebėra nestabili ir neteisėtai atvykstančių asmenų vis daugėja. Siekiant užtikrinti, kad sienų kontrolės priemonės esant dabartinei nepaprastajai padėčiai būtų taikomos nuosekliai, ir sudaryti sąlygas Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai valdyti dabartinius srautus ir tvarkyti į jų teritorijas jau patekusių asmenų klausimus, šiuo pasiūlymu nustatoma migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra dėl neteisėtai sieną kirtusių ar į sienos perėjimo punktus atvykusių trečiųjų šalių piliečių, sulaikytų arba aptiktų netoli sienos su Baltarusija.

- a) Prie išorės sienų taikoma prieglobsčio procedūra

Pagrindiniai šios procedūros elementai:

- **Galimybė atitinkamoms valstybėms narėms registruoti prieglobsčio prašymus ir suteikti galimybę juos veiksmingai pateikti tik konkrečiuose registracijos punktuose, esančiuose netoli sienos, įskaitant specialiai tuo tikslu paskirtus sienos perėjimo punktus**

Taikant šią procedūrą atitinkamoms valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė reikalauti, kad tarptautinės apsaugos prašymai būtų registruojami ir pateikiami konkrečiuose registracijos punktuose, esančiuose netoli sienos, įskaitant tuo tikslu paskirtus sienos perėjimo punktus. Taip būtų galima tvarkingiau valdyti srautus ir ši nuostata atitinka Prieglobsčio procedūrų direktyvoje jau numatytas galimybes.

Pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 6 straipsnio 3 dalį valstybė narė gali reikalauti, kad tarptautinės apsaugos prašymai būtų pateikti nurodytoje vietoje. Vis dėlto toje direktyvoje nenurodoma, kur turi būti vykdoma registracija. Direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje tik reikalaujama, kad asmens pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas turi būti registruojamas. Todėl valstybės narės gali paskirti konkrečius registracijos punktus, kurie gali būti ir sienos perėjimo punktai, kaip tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo vietą. Pagal 6 straipsnio 2 dalį valstybės narės užtikrina, kad apsaugos paprašęs asmuo turėtų veiksmingą galimybę prašymą pateikti kuo greičiau. Todėl, siekdamos užtikrinti tikrą ir veiksmingą galimybę pasinaudoti prieglobsčio procedūra, Latvija, Lietuva ir Lenkija privalo užtikrinti, kad šiuo tikslu būtų paskirta ir veiktų pakankamai registracijos punktų, kurie gali būti ir sienos perėjimo punktai, ir kad prašymą norintys pateikti asmenys gautų informaciją apie artimiausių punktų, kuriuose jį galima pateikti, vietą.

- **Registracijos terminas pratęsiamas iki keturių savaičių**

Specialioje prie išorės sienų taikomoje prieglobsčio procedūroje numatyta, kad tarptautinės apsaugos prašymų registravimo terminas būtų ne ilgesnis kaip keturios savaitės (nors Prieglobsčio procedūrų direktyvoje nustatytas terminas – trys arba šešios dienos, o masinio antplūdžio atveju – ne ilgesnis kaip 10 dienų).

Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai gali prireikti šios lankstumo nuostatos, kad jos galėtų veiksmingai reaguoti į priešiškus Baltarusijos veiksmus ir kartu valdyti staigų antplūdį, kilusį dėl Baltarusijos vykdomo naudojimosi migrantais kaip įrankiais ir hibridinio išpuolio.

Dėl staigaus ir neprognozuojamo Baltarusijos trukdymo / kišimosi, atitinkamos valstybės narės turi ne tik valdyti prie jų sienų atvykstančių trečiųjų šalių piliečių srautus, bet ir skirti papildomų išteklių savo teritoriniam vientisumui apsaugoti. Todėl joms gali prireikti laiko savo ištekliams reorganizuoti ir pajėgumams padidinti, be kita ko, padedant ES agentūroms.

Jei valstybės narės taikys ilgesnį registracijos terminą, jos turi teikti pirmenybę prašymų, kurie, tikėtina, yra tinkamai pagrįsti arba kuriuos pateikė nepilnamečiai ir jų šeimos nariai, registracijai ir nagrinėjimui.

- **Galimybė pasienyje taikyti pagreitintą procedūrą visiems prašymams**

Atsižvelgiant į susidariusią padėtį, šiomis priemonėmis atitinkamoms valstybėms narėms turėtų būti padedama apsaugoti savo teritorinį vientisumą ir neleisti į šalį atvykti atvykimo sąlygų neatitinkantiems asmenims, kartu saugant pagrindines teises. Prieglobsčio procedūrų direktyvos 43 straipsnyje numatyta galimybė nagrinėti prašymą pasienyje, neleidus atvykti asmeniui į šalį, šią apsaugą suteikia, tačiau pagal galiojančias taisykles prašymų pagrįstumas gali būti nagrinėjamas taikant šią pasienio procedūrą tik tam tikromis specifinėmis aplinkybėmis. Nors tam tikromis sąlygomis tai galėtų būti taikoma neteisėtai į teritoriją atvykusių prašytojų atveju, šiuo sprendimu ši galimybė suteikiama visiems prašytojams, neišskiriant jokių kategorijų.

Pasiūlyme numatyta, kad Latvija, Lietuva ir Lenkija pagal specialią prieglobsčio procedūrą galėtų taikyti pagreintą pasienio procedūrą sprendžiamos dėl visų prašymų priimtumo ir esmės, išskyrus atvejus, kai nėra galimybių suteikti tinkamos paramos prašytojams, turintiems ypatingų sveikatos problemų. Šia priemone bus apribotos Baltarusijos galimybės savo išpuoliui rinktis trečiųjų šalių piliečius, kuriems negali būti taikoma pasienio procedūra. Kaip numatyta Prieglobsčio procedūrų direktyvoje ir aiškiai nurodyta šiame pasiūlyme, siekiant užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos prašančių asmenų teisės būtų apsaugotos, kartu išlaikant teisę į prieglobstį ir negražinimo principo laikymąsi, taikant pasienio procedūrą galioja pagrindiniai Prieglobsčio procedūrų direktyvos II skyriuje nustatyti principai ir garantijos. Pasiūlyme taip pat numatyta privaloma pirmenybė tinkamai pagrįstiems prašymams ir šeimų bei vaikų teikiamiems prašymams.

Be to, Latvija, Lietuva ir Lenkija gali pratęsti pasienio procedūrą ir taikyti ją šešiolika savaičių. Per tas šešiolika savaičių turėtų būti priimtas sprendimas dėl prašymo, įskaitant galimą apeliaciją dėl administracinio sprendimo. Panašiai kaip minėtasis pratęstas registracijos terminas, manoma, kad ilgesnis pasienio procedūros taikymas padės valstybėms narėms įveikti dėl naudojimosi migrantais susidariusią padėtį, atsižvelgiant į Baltarusijos veiksmų pobūdį ir staigumą. Atitinkamoms valstybėms narėms gali prireikti laiko savo ištekliams reorganizuoti ir pajėgumams padidinti, be kita ko, padedant ES agentūroms. Be to, daugiau, nei įprastomis aplinkybėmis, bylų bus nagrinėjama būtent taikant pasienio procedūrą (nes iš esmės ji gali būti taikoma visiems prašytojams). Todėl pratęsimas padės valstybei narei ilgesnį laikotarpį laikyti, kad asmuo neatvyko, suteikiant daugiau lankstumo sprendžiant su padidėjusiu darbo krūviu susijusius klausimus.

Latvija, Lietuva ir Lenkija taip pat gali plačiau, t. y. visoms pasienio procedūroms taikyti Prieglobsčio procedūrų direktyvos 46 straipsnio 6 dalyje nustatytas taisykles, pagal kurias valstybėms narėms leidžiama apriboti automatinę apeliacijos stabdomąjį poveikį, ir suteikti įgaliojimus teismui nuspręsti, ar prašytojas gali likti teritorijoje, ar ne, su sąlyga, kad laikomasi 46 straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytų garantijų.

Atsižvelgiant į Prieglobsčio procedūrų direktyvoje ir Priėmimo sąlygų direktyvoje numatytas apsaugos priemonės, taip pat taikant pasienio prieglobsčio procedūrą, prašytojų sulaikymas turėtų būti kraštutinė priemonė, kai konkrečiu atveju negalima taikyti kitų pakankamų, bet ne tokių griežtų priverstinių priemonių. Taigi, prieglobsčio procedūra neapims sistemingo prašytojų sulaikymo. Tam, kad pažeidžiami prašytojai galėtų pasinaudoti savo teisėmis, jei prašytojo sveikatos būklė tokia, kad prašymas galėtų būti nagrinėjamas pasienio arba tranzito zonose teikiant reikiamą paramą, Latvija, Lietuva ir Lenkija pasienio procedūros netaikys.

b) Materialinės priėmimo sąlygos. Galimybė patenkinti tik pagrindinius poreikius. Naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju, kai trečiųjų šalių piliečiai atvyksta staiga, valstybei narei gali būti sunku užtikrinti, kad būtų laikomasi materialinių priėmimo sąlygų taisyklių. Vis dėlto Latvija, Lietuva ir Lenkija turi užtikrinti, kad imantis bet kokių veiksmų būtų suteikiamos pagrindinės humanitarinės garantijos, pvz., jų teritorijoje esantiems trečiųjų šalių piliečiams būtų tiekiamas maistas, vanduo, drabužiai, teikiama tinkama medicininė priežiūra, pagalba pažeidžiamiems asmenims ir laikinas būstas, kaip nustatyta ir Europos Žmogaus Teisių Teismo neseniai priimtose nutartyse dėl laikinųjų priemonių, susijusių su šiomis valstybėmis narėmis.

Priėmimo sąlygų direktyvos 18 straipsnio 9 dalyje valstybei narei leidžiama tinkamai pagrįstais atvejais ir tam tikromis sąlygomis sudaryti kitokias materialines priėmimo sąlygas nei numatytos Priėmimo sąlygų direktyvoje, jei bet kuriuo atveju patenkinami pagrindiniai poreikiai. Šiuo pasiūlymu išplečiama galimybė sudaryti kitokias materialines priėmimo sąlygas esant dabartinei naudojimosi migrantais padėčiai, jei patenkinami pagrindiniai poreikiai, įskaitant laikiną būstą, maistą, vandenį, drabužius, tinkamą medicininę priežiūrą, pagalbą pažeidžiamiems asmenims, visapusiškai gerbiant teisę į žmogaus orumą.

c) Prie išorės sienų taikoma grąžinimo procedūra

Siekiant padėti Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai spręsti šio trečiųjų šalių piliečių antplūdžio keliamas problemas, pasiūlyme numatyta galimybė nukrypti nuo Direktyvos 2008/115/EB taikymo trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kurių tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas pagal šio pasiūlymo 2 straipsnyje nustatytą procedūrą. Latvija, Lietuva ir Lenkija gali taikyti Grąžinimo direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkto nuostatą trečiųjų šalių piliečiams, kurie nesikreipė dėl tarptautinės apsaugos. Šio pasiūlymo 3 straipsnyje nustatyta nukrypti leidžiančia nuostata siekiama sukurti mechanizmą, panašų į Grąžinimo direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, konkrečiai skirtą trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kurių tarptautinės apsaugos prašymas atmestas pagal šio pasiūlymo 2 straipsnyje nustatytą procedūrą.

d) Papildomos apsaugos priemonės

Pasiūlymu užtikrinama, kad būtų įmanoma realiai ir veiksmingai pasinaudoti teise prašyti apsaugos, užtikrinant, kad būtų pakankamai vietų, kuriose prašytojai gali oficialiai pateikti prieglobsčio prašymą. Siekdamas užtikrinti galimybę pasinaudoti prieglobsčio procedūra, Latvija, Lietuva ir Lenkija turi tinkamai teikti informaciją trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės kalba, kurią jie supranta, arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, apie taikomas priemones, tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo vietas, visų pirma artimiausią vietą, kurioje jie gali pateikti tarptautinės apsaugos prašymą, taip pat apie galimybę apskusti dėl prašymo priimtą sprendimą ir priemonių taikymo trukmę.

(2) ES agentūrų teikiama operatyvinė parama

Kadangi Baltarusijos veiksnių poveikis gali lengvai išplisti į kaimynines valstybes nares ir visą Europos Sąjungą (arba netgi turėti būtent tokį tikslą), būtina numatyti paramos teikimo ES lygmeniu priemonės. Jei Latvija, Lietuva ir Lenkija prašys ES agentūrų paramos, agentūros turėtų teikti pirmenybę šiai operatyvinei paramai. Tai visų pirma pasakytina apie Europos prieglobsčio paramos biurą (EASO) – jis gali padėti registruoti ir nagrinėti prašymus, užtikrinti pažeidžiamų migrantų tikrinimą, padėti valdyti ir projektuoti priėmimo infrastruktūrą ir įdiegti tinkamus jos standartus; FRONTEX gali remti sienų kontrolės veiklą, įskaitant tikrinimo ir grąžinimo operacijas, o Europolas – teikti žvalgybinę informaciją.

(3) Kitos nuostatos

Į pasiūlymą taip pat įtrauktos nuostatos dėl Komisijos, valstybių narių ir ES agentūrų bendradarbiavimo, taip pat dėl valstybių narių pareigos toliau teikti atitinkamus duomenis ir statistiką, naudojantis ES migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo tinklu, ir Komisijos pareigos reguliariai vertinti padėtį. Taip pat įtraukta nuostata dėl subjektinės taikymo srities, užtikrinant, kad asmenims, kurie atvyko prieš priimant šį sprendimą, bet jau esant padėčiai, kai migrantais naudojama kaip įrankiais, ir kurių tarptautinės apsaugos prašymai dar neužregistruoti arba kurių grąžinimo procedūra dar nepradėta, būtų taikomos šio sprendimo nuostatos. Taip šiems trečiųjų šalių piliečiams bus užtikrintas teisinis tikrumas ir nuspėjamumas dėl taikomų procedūrinių taisyklių. Keliose konstatuojamosiose dalyse aptariama „kintamoji geometrija“, susijusi su Airijos ir Danijos dalyvavimu taikant šį sprendimą. Kai nepaprastoji padėtis baigsis, atitinkamos valstybės narės privalo nutraukti visas priemones.

• **Teisinis pagrindas**

Į šį pasiūlymą įtrauktos laikinosios priemonės, kuriomis gali pasinaudoti trys valstybės narės (Latvija, Lietuva ir Lenkija), kuriose dėl naudojantis migrantais kaip įrankiais susiformavusio staigaus trečiųjų šalių piliečių antplūdžio susidarė nepaprastoji padėtis. Būtinoms laikinosios paramos priemonės gali viršyti tai, kas numatyta pagal bendrą Europos prieglobsčio sistemą. Todėl tinkamas teisinis pagrindas, kuriuo remdamasi Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali priimti šias laikinąsias priemones, yra SESV 78 straipsnio 3 dalis.

Pagal ESTT praktiką² sąvoka „laikinosios priemonės“, vartojama SESV 78 straipsnio 3 dalyje, yra pakankamai plati, kad būtų galima priimti visas laikinąsias priemones, būtinas siekiant veiksmingai ir greitai reaguoti į nepaprastąją padėtį, susidariusią dėl staigaus trečiųjų šalių piliečių antplūdžio, šiuo atveju – dėl naudojimosi migrantais politiniais tikslais. Šios priemonės iš esmės taip pat gali nukrypti nuo teisėkūros procedūra priimtų aktų nuostatų. Apskritai Komisija ir Taryba turi didelę diskreciją pasirinkti priemones, jei jomis greitai ir veiksmingai reaguojama į konkrečią nepaprastąją padėtį. Šios priemonės gali būti keičiamos ir pritaikomos, jei jos išlaiko savo laikinąjį pobūdį³.

Todėl, atsižvelgiant į šią praktiką, į pasiūlymą įtrauktos konkrečios laikinosios priemonės dėl sričių, kurios reglamentuojamos Prieglobsčio procedūrų direktyva (dėl registravimo, oficialaus pateikimo ir pasienio procedūros), Priėmimo sąlygų direktyva ir Grąžinimo direktyva, kartu su būtinomis apsaugos priemonėmis, kad būtų gerbiamos pagrindinės teisės,

² 2017 m. rugsėjo 6 d. sprendimo *Slovakijos Respublika ir Vengrija prieš Tarybą*, sujungtos bylos C-643/15 ir C-647/15, 77 ir 78 punktai.

³ Sujungtos bylos C-643/15 ir C-647/15, 133 ir 134 punktai.

ir Europos Sąjungos agentūrų operatyvinės paramos priemonės, kuriomis gali pasinaudoti atitinkamos valstybės narės ir kurios taikomos jų prašymu.

- **Subsidiarumas**

SESV V antraštinė dalimi dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės Europos Sąjungai suteikiami tam tikri įgaliojimai šiais klausimais. Šiais įgaliojimais turi būti naudojamos pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnį, t. y. jeigu valstybės narės negali deramai pasiekti siūlomų veiksmų tikslų ir jų dėl veiksmų masto ir poveikio būtų geriau siekti Europos Sąjungos lygmeniu.

Padėtis, kai valstybių narių teritoriniam vientisumui ir saugumui kyla pavojus dėl staigaus trečiųjų šalių piliečių atvykimo, nes trečioji šalis savo veiksmais sudaro sąlygas tų trečiųjų šalių piliečių atvykimui, turėtų būti laikoma darančia poveikį visai ES, todėl jai reikia ES lygmens sprendimų ir ES paramos. Visos valstybės narės turi greitai reaguoti ir sutelkti paramą atitinkamai valstybei narei.

Norint pasiekti šiuos tikslus reikia imtis veiksmų ES lygmeniu, nes jie yra iš esmės tarpvalstybinio pobūdžio. Yra aišku, kad atskirų valstybių narių veiksmai negali tinkamai patenkinti poreikio bendrą problemą spręsti taikant bendrą ES požiūrį.

Šio bendro požiūrio valstybės narės negali deramai įgyvendinti veikdamos atskirai ir dėl šio siūlomo sprendimo masto ir poveikio jo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu. Taigi, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 3 dalyje nustatyto subsidiarumo principo, Sąjunga turi imtis veiksmų ir gali patvirtinti priemones.

- **Proporcingumo principas**

Pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą proporcingumo principą šiame siūlomame sprendime nustatomos tikslios sąlygos, kada gali būti taikomos konkrečios prieglobsčio procedūros taisyklės, taip pat numatoma jų taikymo sritis bei terminai ir reikiamos apsaugos priemonės.

Visi siūlomų priemonių elementai yra skirti konkrečiai naudojimosi migrantais padėčiai spręsti ir apsiribojama tuo, kas būtina siekiant užtikrinti, kad valstybės narės galėtų tvarkingai ir veiksmingai valdyti šią padėtį, kartu užtikrindamos vienodą požiūrį į prašytojų teises ir garantijas. Šių priemonių taikymo trukmė taip pat yra apribota tiek, kiek tikrai būtina, kad atitinkamos valstybės narės galėtų reaguoti į padėtį, keliančią pavojų jų saugumui ar teritoriniam vientisumui.

Pasiūlyme nustatomos apsaugos priemonės, susijusios su nukrypti leidžiančių nuostatų taikymu. Šios priemonės siūlomos kartu su kitomis priemonėmis ir tuo metu, kai užsienio politikos priemonės jau pradeda duoti rezultatų, taigi siekiama padėti atitinkamoms valstybėms narėms valdyti padėtį, ypač atsižvelgiant į tai, kad į šias tris valstybes nares iš Baltarusijos vis dar atvyksta nemažai trečiųjų šalių piliečių ir daug migrantų tebėra įstrigę ES ir Baltarusijos pasienyje. Komisija šias priemones siūlo skubos tvarka ir kaip išskirtinio ir išimtinio pobūdžio priemones, taikomas ribotą laiką.

Konkrečios priemonės, susijusios su Prieglobsčio procedūrų direktyva ir Gražinimo direktyva reglamentuojamais aspektais, yra proporcingos ir taip pat nustatomos tam tikros apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama atitinkamų valstybių narių neatidėliotinių poreikių valdyti naudojimosi migrantais padėtį ir būtinos trečiųjų šalių piliečių apsaugos pusiausvyra.

- **Priemonės pasirinkimas**

Dėl šio pasiūlymo teisinio pagrindo – SESV 78 straipsnio 3 dalies – būtina, kad Taryba,

pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, priimtų sprendimą.

- **Pagrindinės teisės**

Šiame pasiūlyme gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, taip pat įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę.

Taikant šiuo sprendimu nustatomą tvarką turi būti visapusiškai gerbiamos Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės, įskaitant žmogaus teisę į orumą (1 straipsnis), kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo uždraudimą (4 straipsnis), teisę į laisvę ir saugumą (6 straipsnis), teisę į prieglobstį (18 straipsnis), kolektyvinio asmenų išsiuntimo draudimą ir apsaugą nuo grąžinimo (19 straipsnio 1 ir 2 dalys), teisę į nediskriminavimą (21 straipsnis), lygias moterų ir vyrų teises (23 straipsnis), vaiko teises (24 straipsnis) ir teisę į veiksmingą teisinę gynybą (47 straipsnis). Šiame pasiūlyme visapusiškai atsižvelgiama į ypatingus pažeidžiamų asmenų poreikius. Kompetentingos institucijos pirmiausia turi atsižvelgti į Priėmimo sąlygų direktyvoje 2013/33/ES numatytas vaikų ir pažeidžiamų asmenų apsaugos priemones.

Teisės į laisvę ir judėjimo laisvės apsauga yra užtikrinama, nes tais atvejais, jei pagal pasienyje taikomą prieglobsčio procedūrą arba grąžinimo srityje yra naudojamas asmens sulaikymas, tokios taisyklės gali būti taikomos tik griežtai nustatyta tvarka ir tik ribotą laikotarpį. Pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 26 straipsnio 1 dalį valstybės narės nesulaiko asmens tik dėl priežasties, kad jis yra prašytojas. Toje nuostatoje sulaikymo priežasčių ir sąlygų atžvilgiu nurodomas Priėmimo sąlygų direktyvos 8 straipsnis. Pagal Priėmimo sąlygų direktyvos 8 straipsnio 3 dalies c punktą prašytoją galima sulaikyti, siekiant procedūros metu priimti sprendimą dėl prašytojo teisės atvykti į teritoriją. 8 straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta, kad valstybės narės gali sulaikyti prašytoją tik tuo atveju, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių, pvz., judėjimo laisvės apribojimų pagal tos direktyvos 7 straipsnį.

Taikant nuo Grąžinimo direktyvos nukrypti leidžiančias nuostatas taip pat laikomasi 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso 33 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnyje įtvirtinto negrąžinimo principo. Pasiūlyme aiškiai primenama, kad valstybės narės visada privalo laikytis šio principo, vykdydamos savo pareigą kontroliuoti sienas. Laikantis negrąžinimo principo, be kita ko, turi būti įvertinama, ar asmeniui nekyla persekiojimo, kankinimo, nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojaus arba „grandininio“ grąžinimo pavojaus.

Kalbant apie pasienyje taikomą prieglobsčio procedūrą ir nuo Grąžinimo direktyvos nukrypti leidžiančią nuostatą, prašytojams, kuriems tokia pasienio procedūra taikoma, toliau taikomi Prieglobsčio procedūrų direktyvoje, Priėmimo sąlygų direktyvoje ir Grąžinimo direktyvoje nustatyti pagrindiniai principai ir garantijos. Pasiūlyme taip pat numatyta privaloma pirmenybė tinkamai pagrįstiems prašymams ir šeimų bei vaikų teikiamiems prašymams. Šiems prašytojams naudinga, kad sprendimas dėl jų prieglobsčio prašymų būtų priimtas kuo greičiau. Pasiūlymu garantuojama teisė į veiksmingą teisinę gynybą, užtikrinant, kad teismai turėtų įgaliojimus nuspręsti, ar prašytojas gali likti valstybės narės teritorijoje, kol bus priimtas sprendimas dėl apeliacijos, ir suteikiamos tinkamos garantijos, kad prašytojas galėtų teikti tokius prašymus teismams.

3. KONSULTACIJOS SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS

- **Įrodymais grindžiamos politikos formavimas**

Pasiūlymas parengtas skubos tvarka. Jį galima pagrįsti darbu, atliktu rengiant pasiūlymą dėl krizės ir *force majeure* aplinkybių pagal naują migracijos ir prieglobsčio paktą, ir informacija, suinteresuotųjų šalių pateikta per konsultacijas, vykdomas nuo hibridinės grėsmės pradžios 2021 m. vasarą.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis ir tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Nuo tada, kai 2021 m. vasarą iškilo hibridinė grėsmė, Komisija konsultavosi su visomis susijusiomis suinteresuotosiomis šalimis, kaip reaguoti į šią padėtį. Valstybės narės, prieš kurias šiuo metu kaip įrankiais naudojamosi migrantais, visų pirma Lietuva, pasiūlė konkrečių teisėkūros iniciatyvų, kuriomis, jų nuomone, būtų tinkamai reaguojama į šią padėtį. Šiame pasiūlyme atsižvelgiama į keletą iš tų pasiūlymų. Komisija susitiko ir pasikeitė laiškais su tarptautinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, kurios vertina padėtį, ir pasiūlė tinkamą atsaką. Komisijos atstovai kelis kartus lankėsi Lenkijoje ir Lietuvoje tiek politiniu, tiek techniniu lygmenimis. Per šiuos vizitus Komisijos atstovai ne tik susitiko su nacionalinėmis valdžios institucijomis, bet ir rinko informaciją iš nacionalinių UNHCR ir TMO padalinių ir nacionalinių nevyriausybinių žmogaus teisių organizacijų, remiančių migrantus pasienio regionuose.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Dėl šio pasiūlymo pobūdžio, susijusio su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, neįmanoma *a priori* įvertinti galimo poveikio biudžetui. Į jį bus atsižvelgta galiojančių 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. ES finansavimo priemonių migracijos, prieglobsčio ir sienų valdymo srityse biudžete. Išimtiniais atvejais, jei padėtis dar labiau pablogės, galėtų būti naudojami 2021–2027 m. DFP numatyti lankstumo mechanizmai. Europos Komisija ir valstybės narės reguliariai aptaria finansinius poreikius, atsirandančius dėl padėties prie išorės sienų su Baltarusija. Todėl šį rudenį Europos Komisija suteikė skubią pagalbą Lietuvai, o Lietuva, Latvija ir Lenkija ėmėsi priemonių, kad perkeltų (nepanaudotus) išteklius pagal 2014–2020 m. nacionalines šių finansavimo priemonių programas. Atsižvelgiant į tai, be 360 mln. EUR, kurie šiuo finansiniu laikotarpiu numatyti minėtosioms valstybėms narėms pagal sienų valdymo ir vizų priemonę (SVVP), 2021 ir 2022 m. bus galima papildomai skirti maždaug 200 mln. EUR iš esamų išteklių, daugiausia iš SVVP teminės priemonės paketo. Nuolatinis reguliariai palaikomas dialogas sudarys sąlygas optimaliai panaudoti pagal šias priemones skiriamus išteklius.

Dėl pirmiau minėtos priežasties neįmanoma *a priori* įvertinti galimo poveikio atitinkamų decentralizuotų agentūrų biudžetui. Jų visų biudžetuose numatytas tam tikras lankstumas, tačiau, atsižvelgiant į įvykių raidą ir į tai, kad agentūrų ištekliai yra riboti, neatmetama galimybė, kad gali prireikti perskirstyti išteklius.

Šiame pasiūlyme nurodyti finansiniai poreikiai atitinka dabartinę daugiametę finansinę programą ir dėl jų gali būti panaudotos specialiosios priemonės.

Prieglobsčio procedūrų atžvilgiu šiuo pasiūlymu nesukuriama jokios papildomos finansinės ar administracinės naštos Sąjungai. Todėl tos šio pasiūlymo dalys neturi poveikio Sąjungos biudžetui.

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl laikinųjų priemonių, kurias Latvija, Lietuva ir Lenkija gali taikyti susidarius nepaprastajai padėčiai

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 78 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę⁴,

kadangi:

- (1) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 78 straipsnio 3 dalį vienoje arba keliuose valstybėse narėse dėl staigaus trečiųjų šalių piliečių antplūdžio susidarius nepaprastajai padėčiai Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali patvirtinti laikinąsias priemones atitinkamos valstybės narės ar valstybių narių labui;
- (2) nuo 2021 m. vasaros visa Sąjunga ir visų pirma Latvija, Lietuva ir Lenkija patiria hibridinę grėsmę – naudojimąsi žmonėmis kaip įrankiais. Dėl to neteisėtai Baltarusijos sieną kirtę precedento neturintys asmenų skaičius. Pastaraisiais metais beveik nebuvo bandymų neteisėtai kirsti ES išorės sienų iš Baltarusijos, o dabar tai vyksta kasdien. Šį procesą inicijavo ir organizavo A. Lukašenkos režimas, padedant neteisėtai migrantus gabenantiems asmenims ir nusikaltėlių tinklams viliodamas migrantus į pasienį;
- (3) tai, kad migrantais naudojama kaip įrankiais, lėmė sunkią šių žmonių padėtį Europos Sąjungos ir Baltarusijos pasienyje. Baltarusijos veiksmai sukėlė humanitarinę krizę, dėl kurios jau žuvo ne vienas migrantas. Už šios krizės sprendimą visų pirma atsako pati Baltarusija. Ji turi laikytis Ženevos konvencijos, įskaitant negražinimo principą. Todėl Baltarusija turi užtikrinti tinkamą pabėgėlių apsaugą savo teritorijoje ir šiuo tikslu bendradarbiauti su Jungtinių Tautų vyriausiuoju pabėgėlių reikalų komisaru (UNHCR) ir Tarptautine migracijos organizacija (TMO). Nepaisydama to, kad ribotos prieglobsčio galimybės trukdo įvertinti poreikius Baltarusijos sienos pusėje, Komisija labai glaudžiai bendradarbiauja su Jungtinėmis Tautomis, jų specializuotomis agentūromis ir atitinkamomis žmogaus teisių organizacijomis, kad būtų užkirstas kelias tolesniam humanitarinės krizės stiprėjimui, taip pat atsižvelgiant į blogėjančias oro sąlygas. Neseniai priimtais sprendimais humanitarinei pagalbai skirta 700 000 EUR, siekiant padėti partneriams teikti pagalbą pažeidžiamiems asmenims, įstrigusiems pasienyje ir Baltarusijos teritorijoje;
- (4) dėl šio naudojimosi migrantais, remiantis 2021 m. lapkričio 21 d. duomenimis, per 2021 m. iš Baltarusijos į Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos teritorijas neteisėtai atvyko 7 831 trečiosios šalies pilietis, palyginti su 257 per visus 2020 m. Lietuvoje pateikti 2 676 prieglobsčio prašymai, Latvijoje – 579, o Lenkijoje – 6 730 prašymų. Be to, šios

---

⁴ OL C , , p .

trys valstybės narės užkirto kelią 42 741 mėginimui kirsti sieną. Tikslų skaičių sunku pateikti, tačiau šiuo metu Baltarusijoje gali būti įstrigę iki 10 000 migrantų, ir kasdien atvyksta naujų;

- (5) Sąjunga aukščiausiu lygmeniu griežtai pasmerkė šį naudojimąsi pažeidžiamais migrantais ir pabėgėliais. Europos Vadovų Taryba nagrinėjo šią grėsmę 2021 m. birželio ir spalio mėn. posėdžiuose⁵. Pranešime apie Sąjungos padėtį Pirmininkė U. von der Leyen nurodė, kad Baltarusijos veiksmai yra hibridinis išpuolis, kuriuo siekiama destabilizuoti Europą⁶. Šiais veiksmais tyčia bandoma sukurti nuolatinę ir besitęsiančią krizę, ir tai yra platesnio masto pastangų destabilizuoti Europos Sąjungą ir pakenkti visuomenei bei pagrindinėms institucijoms dalis. Jie kelia realią grėsmę ir aktualų pavojų Sąjungos saugumui;
- (6) šis pasiūlymas parengtas atsižvelgiant į 2021 m. spalio 22 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose pateiktą raginimą Komisijai pasiūlyti reikiamus Sąjungos teisinės sistemos pakeitimus ir konkrečias priemones, kad būtų užtikrintas skubus ir tinkamas atsakas į hibridinę grėsmę, laikantis Sąjungos teisės ir tarptautinių įsipareigojimų. Be to, pasiūlyme atsižvelgiama į paveiktųjų valstybių narių prašymą numatyti galimybę taikyti laikinąsias priemones, kurios leistų veiksmingai reaguoti į nepaprastą migracijos padėtį prie Sąjungos išorės sienų. Šiomis priemonėmis būtų siekiama toliau remti Latviją, Lietuvą ir Lenkiją, kad jos galėtų išlaikydamos kontrolę ir greitai valdyti padėtį, kartu visapusiškai laikydamosi pagrindinių teisių ir tarptautinių įsipareigojimų;
- (7) reaguodamos į šią ekstremaliąją situaciją Lietuva, Latvija ir Lenkija paskelbė nepaprastą padėtį ir sustiprino sienų stebėjimo ir kitas sienų kontrolės priemones, kad apsaugotų Sąjungos vientisumą ir saugumą. Taikydamos šias priemones šios valstybės narės buvo priverstos sumažinti veikiančių sienos perėjimo punktų skaičių ir prie sausumos sienos su Baltarusija dislokuoti nemažai sienos apsaugos pareigūnų. Be to, jos turi valdyti prie savo sienų atvykstančių ir jau jų teritorijoje esančių trečiųjų šalių piliečių, kurių daugelis prašo arba ketina prašyti tarptautinės apsaugos Europos Sąjungoje, srautus;
- (8) Sąjunga išreiškė tvirtą paramą šioms valstybėms narėms, į kurias tiesiogiai nukreipti Baltarusijos režimo veiksmai ir kurios valdo išorės sieną ES vardu;
- (9) Komisija Lietuvai suteikė skubią finansinę pagalbą. Be 360 mln. EUR, šiuo finansiniu laikotarpiu numatytų šioms valstybėms narėms pagal Sienų valdymo ir vizų priemonę (SVVP), ji taip pat papildomai skyrė maždaug 200 mln. EUR, kurie bus skirti 2021 m. ir 2022 m. Be to, Lietuva aktyvavo ES civilinės saugos mechanizmą ir Komisija dabar koordinuoja 19-os valstybių narių teikiamą pagalbą. Aktyvavusi šį mechanizmą Lietuva gavo palapinių, lovų, šildymo sistemų ir kitų priemonių, būtinų Lietuvos teritorijoje esančių migrantų poreikiams patenkinti. Šia galimybe taip pat gali pasinaudoti Latvija ir Lenkija;
- (10) be to, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX), Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO) ir Europolas teikia operatyvinę paramą valstybėms narėms, kurios paprašė pagalbos dabartinei krizei įveikti. Visų pirma šios agentūros skyrė ekspertus prieglobsčio prašymams nagrinėti, taip pat dislokavo pareigūnus sienų kontrolės ir žvalgybos priemonėms įgyvendinti ir ėmėsi veiksmų grąžinimo pajėgumams stiprinti ir grąžinimo operacijoms vykdyti. Ši operatyvinė parama jau padėjo grąžinti nemažai migrantų. Agentūros dabar gali toliau didinti

⁵ 2021 m. birželio 24 ir 25 d. bei 2021 m. spalio 20 ir 21 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

⁶ Pranešimas apie Sąjungos padėtį, 2021 m. rugsėjo 15 d.

operatyvinę paramą ir svarbu, kad atitinkamos trys valstybės narės visapusiškai ją pasinaudotų;

- (11) šios finansinės ir operatyvinės paramos pagrindas – užsienio politikos veiksmai, kuriais siekiama spręsti naudojimosi migrantais problemą ir riboti atvykimą. Be išsamaus ekonominių ir finansinių sankcijų rinkinio ir draudimo Baltarusijos oro vežėjams naudotis Sąjungos oro erdve bei patekti į Sąjungos oro uostus, reaguodama į nesažiningus rinkimus ir bendrovės „Ryanair“ orlaivio nukreipimą Sąjunga ėmėsi papildomų specialiųjų priemonių dėl Baltarusijos naudojimosi migrantais. 2021 m. lapkričio 9 d. Taryba priėmė Komisijos pasiūlymą iš dalies sustabdyti ES ir Baltarusijos susitarimą dėl vizų režimo supaprastinimo. 2021 m. lapkričio 15 d. Taryba iš dalies pakeitė Baltarusijai taikomą ES sankcijų režimą ir dabar Sąjunga gali taikyti jas tiek fiziniams asmenims, tiek subjektams, organizuojantiems veiklą, kuria sudaromos sąlygos neteisėtam ES sienų kirtimui, arba prie jos prisidedantiems. 2021 m. lapkričio 23 d. Komisija pateikė pasiūlymą, kuriuo siekiama užkirsti kelią vežėjų, neteisėtai gabenančių žmones į ES arba vykdančių prekybą žmonėmis, arba sudarančių sąlygas tokiems veiksams, veiklai ir ją apriboti;
- (12) Komisija, vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, padedamas Europos išorės veiksmų tarnybos, ir valstybės narės vykdo intensyvią diplomatinę veiklą dėl pagrindinių kilmės ir tranzito šalių, kad užkirstų kelią tolesniam šių šalių piliečių atvykimui per Baltarusiją. Ši veikla apima ir informavimą, be to, intensyviai lankomasi pagrindinėse kilmės ir tranzito šalyse partnerėse, siekiant kovoti su Baltarusijos skleidžiama dezinformacija, apriboti išvykimą iš tų šalių ir užsitikrinti paramą tų šalių piliečių, šiuo metu įstrigusių Baltarusijoje, grąžinimui. Taip pat palaikomi tiesioginiai ryšiai su oro transporto bendrovėmis ir civilinės aviacijos institucijomis, siekiant svarstyti būdus, kaip apriboti *non bona fide* keliones į Baltarusiją;
- (13) šios Sąjungos ir jos valstybių narių diplomatinės, humanitarinės, operatyvinės ir finansinės pastangos davė greitų rezultatų. Vienas po kito likviduojami tranzito maršrutai, kuriais neteisėtai žmones gabenantys asmenys naudojami migrantams prie Baltarusijos sienos atvežti. Vis dėlto Baltarusijos organizuojami veiksmai vis dar kelia realų ir aktualų pavojų Sąjungos ir atitinkamų valstybių narių saugumui ir teritoriniam vientisumui. Iš tiesų aplinkybės tebėra labai nestabilios, nes Baltarusija ir toliau naudojami migrantais ir šie vis dar atvyksta prie Sąjungos išorės sienos – taigi hibridinis išpuolis prieš ES tęsiasi;
- (14) padėtis Latvijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje tebėra sudėtinga, nes tūkstančiai migrantų įstrigę jų teritorijoje bei prie ES ir Baltarusijos sienos, be to, trečiųjų šalių piliečių vis dar atvyksta. Atsižvelgiant į nestabilią ir sudėtingą padėtį šiose trijose valstybėse narėse, būtina priimti laikinąsias priemones, kuriomis jos galėtų pasinaudoti;
- (15) taip Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai būtų suteiktos būtinos teisinės priemonės, kad jos galėtų greitai ir veiksmingai reaguoti į nepaprastąją padėtį, susidariusią dėl staigaus trečiųjų šalių piliečių antplūdžio, su kuriuo susiduria šios valstybės narės. Šios laikinosios priemonės gali apimti visas priemones, būtinas norint veiksmingai ir greitai reaguoti į šį išpuolį. Šios priemonės iš esmės taip pat gali nukrypti nuo teisėkūros procedūra priimtų aktų nuostatų;
- (16) šiuo sprendimu priimamos priemonės yra laikinos, išskirtinės ir išimtinės, ir reikalingos tam, kad būtų galima tvarkingai ir oriai valdyti srautus visapusiškai gerbiant pagrindines teises, ir apsaugoti atitinkamų valstybių narių teritorinį vientisumą bei užtikrinti jų nacionalinį saugumą;

- (17) remiantis šios nepaprastosios padėties vertinimu laikoma, kad tinkamiausia paramos atitinkamoms valstybėms narėms priemonė, – prie išorės sienų taikoma migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, kuria nukrypstama nuo kai kurių Prieglobsčio procedūrų direktyvos 2013/32/ES, Priėmimo sąlygų direktyvos 2013/33/ES ir Gražinimo direktyvos 2008/115/EB nuostatų. Šiame sprendime numatyta migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra ir operatyvinės pagalbos priemonės turėtų padėti atitinkamoms valstybėms narėms išlaikant kontrolę ir veiksmingai valdyti padėtį, visapusiškai laikantis pagrindinių teisių ir tarptautinių įsipareigojimų, kaip pabrėžta Europos Vadovų Tarybos raginime Komisijai. Visų pirma šiame sprendime nustatytais priemonėmis, užtikrinant tikrą ir veiksmingą galimybę pasinaudoti procedūra ir negražinimo principo laikymąsi, apsaugoma teisė į prieglobstį;
- (18) šiame sprendime nustatyta prie išorės sienų taikoma migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra atitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, visų pirma jos 1, 4, 7, 24, 18 straipsnius ir 19 straipsnio 1 ir 2 dalis, ir turi būti taikoma visapusiškai jų laikantis. Siekiant ypač atsižvelgti į tai, kad pirmiausia turi būti užtikrinami vaiko interesai, poreikis gerbti šeimos gyvenimą ir atitinkamų asmenų sveikatos apsauga, šiame sprendime turėtų būti numatytos specialios taisyklės ir apsaugos priemonės, taikomos nepilnamečiams ir jų šeimos nariams bei prašytojams, kuriems dėl sveikatos būklės reikalinga konkreti ir tinkama parama. Direktyvoje 2013/32 (Prieglobsčio procedūrų direktyvoje) ir Direktyvoje 2013/33 (Priėmimo sąlygų direktyvoje) nustatytos garantijos, susijusios su specialių poreikių turinčiais ar pažeidžiamais prašytojais, turėtų būti toliau taikomos asmenims, kuriems taikoma migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra. Direktyva 2013/33, įskaitant tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymo taisykles ir apsaugos priemones, turėtų būti toliau taikoma nuo tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo momento. Galimybė nukrypti nuo tam tikrų šios direktyvos nuostatų neturėtų daryti poveikio valstybių narių pareigai visada užtikrinti pagarbą žmogaus orumui ir visų pirma patenkinti pagrindinius trečiųjų šalių piliečių, kuriems taikoma migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, poreikius;
- (19) prie išorės sienų taikoma migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, pritaikyta prie konkrečių atitinkamų valstybių narių poreikių, yra būtina, nes galiojančios Prieglobsčio procedūrų direktyvos nuostatos nesuteikia tinkamų priemonių veiksmingai reaguoti į dabartinę nepaprastąją padėtį, susidariusią dėl to, kad Baltarusija naudojami migrantais kaip įrankiais. Kai kurios Prieglobsčio procedūrų direktyvos 2013/32/ES nuostatos galėtų būti taikomos siekiant tvarkingai išspręsti esamą padėtį, tačiau jos nėra specialiai pritaikytos padėčiai, kai dėl naudojimosi migrantais kyla grėsmė Sąjungos vientisumui ir saugumui. Todėl, norint reaguoti į šią konkrečią nepaprastąją padėtį, reikia specialių procedūrinių nuostatų – būtent prieglobsčio ir migracijos valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūros. Šiame sprendime konkrečiai nereglamentuojamiems aspektams turėtų būti taikomos visos kitos Prieglobsčio procedūrų direktyvos taisyklės ir garantijos;
- (20) siekiant padėti Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai tvarkingai valdyti srautus pagal migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą, šios valstybės narės gali nuspręsti registruoti neteisėtai sieną kirtusių ar į sienos perėjimo punktus atvykusių trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės, sulaikytų arba aptiktų netoli sienos su Baltarusija, tarptautinės apsaugos prašymus tik konkrečiuose tam tikslui paskirtuose registracijos punktuose, esančiuose netoli sienos, taip pat įskaitant

konkrečius sienos perėjimo punktus, ir sudaryti veiksmingą galimybę teikti tarptautinės apsaugos prašymus tik konkrečiuose tam tikslui paskirtuose punktuose, kurie turėtų būti lengvai pasiekiami. Pagal Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnį bet kuriuo atveju turi būti užtikrinta veiksminga ir tikra galimybė pasinaudoti tarptautinės apsaugos procedūra. Todėl Latvija, Lietuva ir Lenkija turėtų užtikrinti, kad šiuo tikslu būtų paskirta ir veiktų pakankamai registracijos punktų, kurie gali būti ir sienos perėjimo punktai. Prašytojai turėtų būti tinkamai informuojami apie vietas, kuriose jų prašymas bus užregistruotas ir kuriose jį galima pateikti;

- (21) siekiant užtikrinti, kad atitinkamos valstybės narės turėtų reikiamo lankstumo ir kad Baltarusija nenukreiptų savo veiksmų į konkrečių kategorijų trečiųjų šalių piliečius, pagal šiame sprendime nustatytą migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą šioms valstybėms narėms turėtų būti sudaryta galimybė pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 43 straipsnyje nustatytą pasienio procedūrą priimti sprendimus dėl visų neteisėtai sieną kirtusių ar į sienos perėjimo punktus atvykusių trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės, sulaikytų arba aptiktų netoli sienos su Baltarusija, tarptautinės apsaugos prašymų priimtumo ir pagrįstumo. Turi būti suteikiamos Prieglobsčio procedūrų direktyvos II skyriuje nustatytos garantijos;
- (22) taikydamos migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų atsižvelgti į vaiko interesus ir apsaugos priemones, taikomas sveikatos sutrikimų turintiems prašytojams. Todėl pagal migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą Latvija, Lietuva ir Lenkija turėtų teikti pirmenybę asmenų, pateikusių tinkamai pagrįstus prašymus, arba nepilnamečių ir jų šeimos narių prašymų nagrinėjimui. Be to, jei dėl prašytojo sveikatos būklės prašymas negali būti nagrinėjamas pasienio arba tranzito zonose, Latvija, Lietuva ir Lenkija neturėtų taikyti pasienio procedūros. Taip turėtų būti ir tais atvejais, kai sveikatos problemos paaiškėja nagrinėjant prašymą. Jeigu nagrinėjant prašymą paaiškėja, kad prašytojui reikia specialių procesinių garantijų, o vykdant pasienio prieglobsčio procedūrą tinkamos paramos suteikti neįmanoma, pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 24 straipsnio 3 dalį atitinkama valstybė narė turėtų prašytojui taikyti įprastą procedūrą savo teritorijoje;
- (23) pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 26 straipsnio 1 dalį valstybės narės neturėtų sulaikyti asmens tik dėl priežasties, kad jis yra prašytojas. Sulaikymo atveju turėtų būti taikomi Priėmimo sąlygų direktyvos 8 straipsnyje nustatyti sulaikymo pagrindai ir sąlygos. Pagal Priėmimo sąlygų direktyvos 8 straipsnio 3 dalies c punktą prašytoją galima sulaikyti, siekiant procedūros metu priimti sprendimą dėl prašytojo teisės atvykti į teritoriją. 8 straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta, kad valstybės narės gali sulaikyti prašytoją tik tuo atveju, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių, pvz., judėjimo laisvės apribojimų pagal tos direktyvos 7 straipsnį. Turi būti taikomos Priėmimo sąlygų direktyvoje numatytos apsaugos nuo sulaikymo priemonės, visų pirma skirtos konkrečioms grupėms, pvz., nepilnamečiams ir jų šeimoms. Dabartinėmis aplinkybėmis sulaikymo alternatyvos, pvz., judėjimo laisvės apribojimai, gali būti ne mažiau veiksmingos, todėl valdžios institucijos turėtų jas apsvarstyti, ypač dėl nepilnamečių;
- (24) pagal šiuo sprendimu nustatomą migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą valstybė narė gali pratęsti tarptautinės apsaugos prašymų registracijos terminą iki keturių savaičių, o pasienio procedūros taikymo trukmę – iki šešiolikos savaičių, per kurias turėtų būti priimtas sprendimas dėl prašymo, įskaitant sprendimą dėl galimos apeliacijos dėl neigiamo sprendimo. Šiais

procesiniais terminais, kurie yra ilgesni nei numatytieji Prieglobsčio procedūrų direktyvoje, norima padėti atitinkamoms valstybėms narėms spręsti staigaus migrantų, kuriais naudojamosi kaip įrankiais, antplūdžio problemą. Susidarius tokiai padėčiai atitinkamos valstybės narės turi ne tik valdyti trečiųjų šalių piliečių, atvykstančių prie jų sienų arba jau esančių jų teritorijose, srautus, bet ir skirti išteklių savo teritoriniam vientisumui apsaugoti. Todėl joms gali prireikti laiko savo ištekliams reorganizuoti ir pajėgumams padidinti, be kita ko, padedant ES agentūroms. Be to, prašytojų, kuriems gali būti taikoma pasienio procedūra, bus daugiau nei įprastomis aplinkybėmis, todėl atitinkamai valstybei narei gali prireikti daugiau laiko, kad ji galėtų priimti sprendimus, kartu neleisdama atvykti į savo teritoriją. Vis dėlto Latvija, Lietuva ir Lenkija turėtų teikti pirmenybę nepilnamečių vaikų ir jų šeimos narių prašymų registravimui;

- (25) bet kokia kaina turi būti vengiama bet kokių smurtinių veiksnių pasienyje, siekiant ne tik apsaugoti atitinkamos valstybės narės teritorinį vientisumą ir saugumą, bet ir užtikrinti trečiųjų šalių piliečių, įskaitant šeimas ir vaikus, laukiančius galimybės taikiai prašyti prieglobsčio Sąjungoje, saugumą ir saugą. Kai atitinkamos valstybės narės prie savo išorės sienų susiduria su smurtiniais veiksmais, be kita ko, trečiųjų šalių piliečių mėginimais masiškai prasiveržti per sieną ir neproporcingomis smurtinėmis priemonėmis, šios valstybės narės turėtų turėti galimybę pagal savo nacionalinę teisę imtis reikiamų priemonių saugumui bei teisėtavakai ir veiksmingam šio sprendimo taikymui užtikrinti;
- (26) Direktyvos 2013/33/ES 18 straipsnio 9 dalyje valstybėms narėms leidžiama tinkamai pagrįstais atvejais tam tikromis sąlygomis laikinai nustatyti kitokias materialines priėmimo sąlygas nei numatytosios direktyvoje. Dabartinė nepaprastoji padėtis yra išskirtinė ir pateisinanti skirtingas materialines priėmimo sąlygas, nes trečiųjų šalių piliečių, kurių prašymai turi būti nagrinėjami ir kuriais turi būti rūpinamasi pasienyje, srautas – staigus ir nenumatytas. Todėl šioje padėtyje atitinkama valstybė narė turėtų turėti galimybę nukrypti nuo Priėmimo sąlygų direktyvos standartų ir suteikti trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės laikiną būstą, kuris turėtų būti pritaikytas prie sezoninių oro sąlygų, ir patenkinti jų pagrindinius poreikius, visų pirma tiekdamas maistą, vandenį, drabužius, teikdamas tinkamą medicininę priežiūrą ir pagalbą pažeidžiamiesiems asmenims, visapusiškai gerbdama teisę į žmogaus orumą;
- (27) siekiant, kad Latvija, Lietuva ir Lenkija galėtų įveikti nepaprastąją padėtį, susidariusią dėl neteisėtų trečiųjų šalių piliečių srautų, taip pat siekiant papildyti pasienyje taikomas priemones ir prie išorės sienų taikomą prieglobsčio procedūrą, ir užtikrinti visišką suderinamumą su jomis, atitinkamoms valstybėms narėms turėtų būti leidžiama laikinai nukrypti nuo Direktyvos 2008/115/EB (Gražinimo direktyvos) taikymo trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kurių tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas vykdant šiame sprendime nustatytą prieglobsčio procedūrą. Jei paskesnis prašymas pateikiamas tik siekiant atidėti arba sukliudyti grąžinimą, valstybės narės gali laikyti šį prašymą nepriimtiniu pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 33 straipsnio 2 dalies d punktą. Šiuo sprendimu nedaromas poveikis Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos galimybei nukrypti nuo Direktyvos 2008/115/EB taikymo pagal tos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punktą, kai kalbama apie neteisėtai esančius trečiųjų šalių piliečius, sulaikytus dėl neteisėto valstybės narės išorės sienos kirtimo sausuma, jūra ar oru ir vėliau negavusiems leidimo ar teisės pasilikti toje valstybėje narėje;
- (28) taikydamos nuo Gražinimo direktyvos nukrypti leidžiančią nuostatą Latvija, Lietuva ir Lenkija turi užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi negražinimo principo ir

tinkamai atsižvelgiama į atitinkamo trečiosios šalies piliečio vaiko interesus, šeimos gyvenimą ir sveikatos būklę, kaip nustatyta Gražinimo direktyvoje nukrypti leidžiančių nuostatų atžvilgiu. Jos taip pat turi užtikrinti, kad su prievartos priemonių naudojimo apribojimais, išsiuntimo atidėjimu, skubia sveikatos priežiūra ir pažeidžiamų asmenų poreikiais bei sulaikymo sąlygomis susijęs elgesys ir apsaugos lygis nebūtų mažiau palankūs nei nustatyta Gražinimo direktyvoje;

- (29) Latvija, Lietuva ir Lenkija turėtų teikti trečiųjų šalių piliečiams informaciją apie priemones, taikomas pagal šį sprendimą. Visų pirma, Latvija, Lietuva ir Lenkija turėtų tinkamai teikti informaciją trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės kalba, kurią jie supranta, arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, apie taikomas priemones, tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo punktus, visų pirma artimiausių punktų, kuriuose jie gali pateikti tarptautinės apsaugos prašymą, vietą, taip pat apie galimybę apskusti dėl prašymo priimtą sprendimą ir priemonių taikymo trukmę;
- (30) siekiant padėti atitinkamai valstybei narei teikti būtiną pagalbą trečiųjų šalių piliečiams, kuriems taikomas šis sprendimas, be kita ko, skatinant savanorišką grįžimą arba vykdant savo humanitarines pareigas, JT agentūroms ir kitoms atitinkamoms organizacijoms partnerėms, visų pirma Tarptautinei migracijos organizacijai ir Tarptautinei Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacijai turėtų būti sudarytos sąlygos faktiškai patekti prie sienos Priėmimo sąlygų direktyvoje ir Prieglobsčio procedūrų direktyvoje nustatytais sąlygomis. Pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 29 straipsnį Jungtinių Tautų vyriausiajam pabėgėlių reikalų komisarui turėtų būti suteikta galimybė susitikti su prašytojais, taip pat esančiais pasienyje. Siekdamas šių tikslų Latvija, Lietuva ir Lenkija turėtų glaudžiai bendradarbiauti su JT agentūromis ir atitinkamomis organizacijomis partnerėmis;
- (31) Latvija, Lietuva ir Lenkija visas šiame sprendime numatytas priemones turėtų taikyti tik tiek, kiek tikrai būtina nepaprastajai padėčiai įveikti, ir bet kuriuo atveju ne ilgiau kaip šešis mėnesius. Jei padėtis, dėl kurios pradėtos taikyti šios specialiosios priemonės, išnyktų iki šio šešių mėnesių laikotarpio, atitinkamos valstybės narės turėtų nedelsdamos nutraukti jų taikymą. Komisija, bendradarbiaudama su atitinkamomis valstybėmis narėmis ir atitinkamomis ES agentūromis, turėtų nuolat stebėti ir peržiūrėti padėtį ir, kai tinkama, pasiūlyti Tarybai ir atitinkamoms valstybėms narėms nutraukti šiame sprendime nustatytą priemonių taikymą arba jas pratęsti, pateikdama pasiūlymą pagal SESV 78 straipsnio 3 dalį;
- (32) Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai paprašius paramos, Europos Sąjungos agentūros, bendradarbiaudamos su jomis, turėtų įvertinti jų poreikius. Siekiant padėti trims valstybėms narėms, susiduriančioms su konkrečiais sunkumais dėl to, kad Baltarusija naudojasi migrantais kaip įrankiais, Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos (FRONTEX), Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO), Europolas ir kitos valstybės narės turėtų teikti tinkamą paramą Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai, pirmenybę skiriant būtiniems ištekliams, kartu toliau tenkinant kitų migracijos spaudimą patiriančių valstybių narių poreikius;
- (33) siekiant padėti šioms trims valstybėms narėms, susiduriančioms su dėl naudojimosi migrantais kylančiais konkrečiais sunkumais, Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos (FRONTEX) atitinkamų valstybių narių prašymu turėtų teikti pirmenybę paramai šioms trims valstybėms narėms. Atsižvelgdamas į tai, vienos iš šių valstybių narių prašymu FRONTEX vykdomasis direktorius turėtų ribotam laikotarpiui pradėti teikti skubią pasienio pagalbą arba gražinimo pagalbą atitinkamos priimančiosios

valstybės narės teritorijoje ir dislokuoti reikiamus išteklius. Be to, gavusi prašymą, FRONTEX turėtų pirmenybės tvarka teikti bet kokios kitos rūšies pagalbą, pvz., EUROSUR gretinimo paslaugas arba rizikos analizės produktus, taip pat reikiamą įrangą sienų stebėjimui gerinti. Be to, dėl naudojimosi migrantais Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra turėtų atlikti specialų pažeidžiamumo vertinimą, taip pat įvertinti bet kokius tolesnius paramos poreikius;

- (34) siekiant padėti šioms valstybėms narėms, susiduriančioms su dėl naudojimosi migrantais kylančiais konkrečiais sunkumais, įgyvendinti šiame sprendime nustatytas nukrypti leidžiančias nuostatas, Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO) atitinkamų valstybių narių prašymu turėtų pirmenybės tvarka teikti paramą Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai būtiniais ištekliais, visų pirma dislokuodamas prieglobsčio paramos grupes, kurios, be kita ko, padėtų registruoti ir nagrinėti prašymus, nustatyti ir įvertinti pažeidžiamumą, užtikrinti tinkamas priėmimo sąlygas arba teikti reikiamas vertimo paslaugas, ekspertines žinias ir mokymą;
- (35) siekdamas padėti šioms trims valstybėms narėms, susiduriančioms su dėl naudojimosi migrantais kylančiais konkrečiais sunkumais, atitinkamų valstybių narių prašymu Europolas turėtų joms padėti skirdamas ekspertus, suteikdamas pirmenybę tų šalių prašymams, teikdamas specialiai pritaikytus analizės produktus, pvz., grėsmių vertinimą, strateginę ir operatyvinę analizę bei pranešimus apie padėtį, ir toliau remdamas valstybes nares kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu ir susijusiais nusikaltimais;
- (36) kai tinkama, Europos Sąjungos agentūros turėtų skelbti kvietimus skirti ekspertus, kad būtų galima reaguoti į Latvijos, Lietuvos ar Lenkijos paramos prašymus. Tokiu atveju valstybės narės turėtų būti skatinamos kuo greičiau skirti reikiamus tinkamos kompetencijos ekspertus. Kai teikiama Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros organizuota skubi pasienio pagalba arba grąžinimo pagalba, valstybės narės turėtų būti skatinamos prisidėti prie nuolatinio korpuso būrių (grupių) dislokavimo, be kita ko, naudojantis greitojo reagavimo rezervu arba visa būtina įranga, įskaitant greitojo reagavimo įrangos rezervą. Valstybės narės taip pat turėtų būti skatinamos remti Latviją, Lietuvą ir Lenkiją įgyvendinant bet kokias grąžinimo priemones ir palaikant ryšius su trečiosiomis šalimis;
- (37) kadangi šio sprendimo tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veiksmo masto arba poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo sprendimu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (38) šiuo sprendimu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, kurie pripažinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje;
- (39) pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui Airija nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;
- (40) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį sprendimą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;
- (41) atsižvelgiant į būtinybę kuo skubiau spręsti šį klausimą, šis sprendimas turėtų įsigalioti kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*;

- (42) kadangi priimamos priemonės yra laikino pobūdžio, jos turėtų būti taikomos ribotą laiką ir nustoti galioti pasibaigus dabartinei nepaprastajai padėčiai;
- (43) šis sprendimas turėtų būti taikomas į Latviją, Lietuvą ir Lenkiją iš Baltarusijos iki šio sprendimo įsigaliojimo atvykusiems asmenims, jei jie dar neužregistruoti arba nepradėta jų grąžinimo procedūra,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

I SKYRIUS

ĮVADINĖS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo sprendimu nustatomos laikinosios priemonės, skirtos padėti Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai valdyti nepaprastąją padėtį, sukeltą Baltarusijos veiksnu, dėl kurių, naudojantis migrantais kaip įrankiais prie išorės sienų, patiriamas staigus trečiųjų šalių piliečių antplūdis.

II SKYRIUS

MIGRACIJOS IR PRIEGLOBSČIO VALDYMO SUSIDARIUS NEPAPRASTAJAI PADĖČIAI PROCEDŪRA, TAIKOMA PRIE LATVIJOS, LIETUVOS IR LENKIJOS IŠORĖS SIENŲ

2 straipsnis

Prieglobsčio procedūra

1. Nukrypstant nuo Prieglobsčio procedūrų direktyvos 6 straipsnio 1 dalies, neteisėtai sieną kirtę ar į sienos perėjimo punktus atvykę trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės, sulaikyti arba aptikti netoli sienos su Baltarusija, gali būti užregistruojami per ne daugiau kaip keturias savaites nuo prašymo pateikimo.
Latvija, Lietuva ir Lenkija teikia pirmenybę nepilnamečių ir jų šeimos narių prašymų registravimui.
2. Nukrypdamos nuo Prieglobsčio procedūrų direktyvos 25 straipsnio 6 dalies b punkto, 31 straipsnio 8 dalies ir 43 straipsnio 1 dalies b punkto, Latvija, Lietuva ir Lenkija savo pasienyje ar tranzito zonose gali priimti sprendimus dėl visų pagal 1 dalį užregistruotų prašymų priimtinumą arba, taikant tos direktyvos 31 straipsnio 8 dalyje nustatytą procedūrą, dėl jų esmės. Taikomi Prieglobsčio procedūrų direktyvos II skyriuje nustatyti pagrindiniai principai ir garantijos.
3. Latvija, Lietuva ir Lenkija pirmenybę teikia prašymų, kurie, tikėtina, yra tinkamai pagrįsti arba kuriuos pateikė nepilnamečiai ir jų šeimos nariai, nagrinėjimui.
4. Prašytojams, kuriems dėl sveikatos būklės reikalinga parama, kurios negalima tinkamai užtikrinti pasienyje arba tranzito zonose, įskaitant atvejus, kai tai paaiškėja procedūros metu, pasienio procedūra nebetaikoma ir jiems leidžiama atvykti į teritoriją tam, kad prašymas būtų išnagrinėtas, nebūtinai iš naujo pradėdant procedūrą.

5. Nukrypstant nuo Prieglobsčio procedūrų direktyvos 43 straipsnio 2 dalies, leidimo atvykti į teritoriją suteikimo terminas gali būti pratęstas iki 16 savaičių, per kurias priimamas sprendimas dėl prašymo, taip pat dėl apeliacijos.
6. Nukrypdamos nuo Prieglobsčio procedūrų direktyvos 46 straipsnio 5 ir 6 dalių Latvija, Lietuva ir Lenkija gali nuspręsti taikyti to straipsnio 6 dalyje nustatytas taisykles visiems sprendimams dėl prašymų, nagrinėtų taikant pasienio procedūrą, kaip nurodyta šio straipsnio 2 dalyje.

3 straipsnis

Materialinės priėmimo sąlygos

Nukrypdamos nuo Direktyvos 2013/33/ES Latvija, Lietuva ir Lenkija gali neteisėtai sieną kirtusiems ar į sienos perėjimo punktus atvykusiems prašytojams, sulaikytiems arba aptiktiems netoli sienos su Baltarusija, kuriems taikomos šio sprendimo 2 straipsnio 1 dalyje nustatytos priemonės, laikinai nustatyti kitokias materialines priėmimo sąlygas nei numatytosios Direktyvos 2013/33/ES 17 ir 18 straipsniuose, jei šios valstybės narės tenkina prašytojų pagrindinius poreikius, visų pirma maisto, vandens, drabužių, tinkamos medicininės priežiūros ir laikino būsto, pritaikyto prie sezoninių oro sąlygų, ir visapusiškai gerbia žmogaus orumą.

4 straipsnis

Gražinimo procedūra

1. Latvija, Lietuva ir Lenkija trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kurių tarptautinės apsaugos prašymas atmetamas ir kuriems taikytas 2 straipsnis, gali nuspręsti netaikyti Direktyvos 2008/115/EB.
2. 1 dalyje nurodytų trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės atžvilgiu Latvija, Lietuva ir Lenkija:
  - a) laikosi negražinimo principo ir deramai atsižvelgia į atitinkamo trečiosios šalies piliečio vaiko interesus, šeimos gyvenimą ir sveikatos būklę, kaip nustatyta Direktyvos 2008/115/EB (Gražinimo direktyvos) 5 straipsnyje.
  - b) užtikrina, kad elgesys su jais ir apsaugos lygis nebūtų mažiau palankūs negu nustatyta Direktyvos 2008/115/EB (Gražinimo direktyvos) 8 straipsnio 4 ir 5 dalyse (priverstinių priemonių naudojimo apribojimai), 9 straipsnio 2 dalies a punkte (išsiuntimo atidėjimas), 14 straipsnio 1 dalies b ir d punktuose (neatidėliotina medicinos pagalba ir pažeidžiamų asmenų poreikių užtikrinimas) ir 16 bei 17 straipsniuose (sulaikymo sąlygos).

5 straipsnis

Specialiosios garantijos

1. Taikydamos šį sprendimą Latvija, Lietuva ir Lenkija tinkamai teikia informaciją trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės kalba, kurią jie supranta, arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, apie taikomas priemones, specialius tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo punktus, visų pirma artimiausią punktą, kuriame jie gali pateikti tarptautinės apsaugos prašymą, taip pat apie galimybę apskųsti sprendimą ir priemonių taikymo trukmę.

2. Latvija, Lietuva ir Lenkija 2, 3, 4 ir 5 straipsnių netaiko ilgiau, nei tikrai būtina reaguojant į Baltarusijos sukeltą nepaprastąją padėtį ir bet kuriuo atveju ne ilgiau kaip 10 straipsnyje nustatytą laikotarpį.

III SKYRIUS

OPERATYVINĖ PARAMA

6 straipsnis

Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros operatyvinė parama

1. Latvijos, Lietuvos ar Lenkijos prašymu Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra teikia arba padidina savo operatyvinę paramą Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai sienų valdymo ir grąžinimo srityse, dislokuodama Europos sienų ir pakrančių apsaugos nuolatinį korpusą, be kita ko, kai tinkama, dislokuodama darbuotojus iš 1 500 greitojo reagavimo rezervo personalo, teikdama techninę įrangą ir bet kokią kitą reikiamą paramą.
2. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (FRONTEX) vykdomasis direktorius gali pradėti teikti skubią pasienio pagalbą pagal Reglamento (ES) 2019/1896 39 straipsnio 5 dalį arba grąžinimo pagalbą pagal to reglamento 53 straipsnį.
3. Remdamasi atitinkamu prašymu Agentūra remia Latviją, Lietuvą ir Lenkiją vykdydama šią veiklą:
  - a) dislokuodama nuolatinį korpusą dalyvauti sienų valdymo būrių veikloje ir teikdama atitinkamą techninę įrangą (patruliavimo ir kitus automobilius, sraigtasparnius, transporto priemones su šiluminio vaizdo perdavimo įranga, kameras ir kt.) sienų kontrolei paremti, visų pirma:
    - stebėti sienas;
    - vykdyti patikrinimus kertant sieną;
    - atskleisti tarpvalstybinius nusikaltimus;
    - teikti duomenis;
    - versti žodžiu;
    - nustatyti nepilnamečių ir kitų pažeidžiamų migrantų tapatybę ir padėti užtikrinti tinkamą nukreipimą;
  - b) dislokuodama nuolatinį korpusą dalyvauti sienų valdymo būrių veikloje ir teikdama atitinkamą techninę įrangą, siekiant padėti grąžinti trečiųjų šalių piliečius, kurie nepaprašė tarptautinės apsaugos arba kurių teisė likti teritorijoje nustojo galioti, visų pirma padėdama:
    - vykdyti prieš grąžinimą atliekamą veiklą, įskaitant konsultacijas grąžinimo klausimais ir paramą bendradarbiavimui su trečiosiomis šalimis, organizuojant tapatybės nustatymo misijas ir teikiant vaizdo konferencijų paslaugas tapatybės nustatymo pokalbiams;
    - įgyvendinti savanorišką grįžimą;
    - organizuoti grąžinimo komerciniais ir užsakomaisiais skrydžiais operacijas, įskaitant grąžinamų asmenų palydėjimą į kilmės trečiąją šalį ir, jei tinkama, po grąžinimo vykdomą veiklą trečiosiose šalyse;

- c) dislokuodama nuolatinį korpusą dalyvauti migracijos valdymo rėmimo grupių veikloje, siekiant padėti nustatyti migrantų tapatybę, įskaitant pilietybės ir kelionės dokumentų tikrinimą, visų pirma:
- padėdama vykdyti apklausas ir taikyti bendrus rizikos rodiklius, siekiant nustatyti asmenis, kurie gali būti susiję su terorizmu, ir surinkti daugiau informacijos apie maršrutus, tarpininkus ir *modus operandi*;
  - padėdama naudoti EUODAC įrangą ir skirdama darbuotojų, padedančių registruoti migrantus ir imti jų pirštų atspaudus;
  - teikdama pirmenybę visiems trijų atitinkamų valstybių narių prašymams dėl EUROSUR gretinimo paslaugų, visų pirma dėl:
    - oro eismo stebėsenos, siekiant stebėti skrydžius į Baltarusiją iš įvairių išvykimo vietų;
    - reguliarios stebėsenos, teikiant specialiai pritaikytas vaizdinės žvalgybos paslaugas, įskaitant palydovinius vaizdus, apimant gretimas Baltarusijos pasienio zonas, kad būtų galima įvertinti padėtį, taip pat kitas labiau nutolusias pasienio zonas, kurios svarbios norint geriau suprasti galimas grėsmes dislokuoto personalo ir techninės įrangos saugumui;
    - specialiai pritaikytų daugiafunkčių stebėjimo iš oro paslaugų teikimo, kai įmanoma ir būtina, apimančių Baltarusijos teritoriją prie sienos, laikantis regioninio požiūrio, apimančio Latviją, Lietuvą ir Lenkiją, arba remiant konkrečią (-ias) valstybę (-es) narę (-es), kad būtų galima vykdyti stebėjimą naktį;
- d) vykdydama socialinės žiniasklaidos platformų stebėseną, kad būtų galima laiku pastebėti būsimų migrantų grupes ir reaguoti į bet kokią galimą masinį judėjimą link ES sienų;
- e) teikdama specialiai pritaikytus rizikos analizės produktus;
- f) kaip tinkama, teikdama kitą konkrečią paramą.

7 straipsnis

Europos prieglobsčio paramos biuro operatyvinė parama

Latvijos, Lietuvos ar Lenkijos prašymu Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO) teikia pirmenybę reikiamos operatyvinės paramos teikimui, visų pirma vykdydamas šią veiklą:

- a) dislokuodamas prieglobsčio paramos grupes;
- b) registruodamas tarptautinės apsaugos prašymus;
- c) lengvindamas pirminę prieglobsčio prašymų analizę;
- d) rengdamas asmeninius pokalbius su prašytojais dėl jų prašymų ir atvykimo aplinkybių;
- e) padėdamas tinkamai nustatyti pažeidžiamų prašytojų tapatybę ir atlikti vertinimą;
- f) padėdamas valdyti ir projektuoti priėmimo infrastruktūrą ir įdiegti tinkamus jos standartus;

- g) tarptautinės apsaugos prašytojams arba galimiems prašytojams teikdamas informaciją ir konkrečią pagalbą, kurios jiems gali prireikti;
- h) teikdamas ekspertines žinias, visų pirma susijusias su vertimo žodžiu ir raštu paslaugomis, tikslią ir naujausią informaciją apie kilmės šalis ir žinias apie prieglobsčio bylų nagrinėjimą ir tvarkymą;
- i) rengdamas kompetentingų ar kitų institucijų darbuotojų mokymus;
- j) kaip tinkama, teikdamas kitą konkrečią paramą.

8 straipsnis

Europolo operatyvinė parama

Latvijos, Lietuvos ar Lenkijos prašymu Europolas teikia pirmenybę reikiamos operatyvinės paramos teikimui, vykdydamas šią veiklą:

- a) skirdamas ekspertus, kad būtų galima sutikrinti duomenis su Europolo duomenų bazėse esančiais duomenimis, sudaryti sąlygas valstybėms narėms greitai ir saugiai keistis informacija, ir padėti vykdyti operatyvinę analizę;
- b) teikdamas specialiai pritaikytus analizės produktus, pvz., grėsmių vertinimą, strategines ir operatyvines analizes ir pranešimus apie padėtį;
- c) padėdamas valstybėms narėms kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu ir susijusiais nusikaltimais, kurie lengvinami, skatinami ar padaromi pasitelkiant internetą, ir Reglamento (ES) 2016/794 4 straipsnio 1 dalies m punkte nurodyta veikla;
- d) teikdamas kitą konkrečią paramą, kai tinkama ir reikia.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

9 straipsnis

Bendradarbiavimas ir vertinimas

1. Komisija, atitinkamos Europos Sąjungos agentūros ir Latvija, Lietuva ir Lenkija glaudžiai bendradarbiauja ir reguliariai informuoja viena kitą apie šio sprendimo įgyvendinimą. Latvija, Lietuva ir Lenkija toliau per ES migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo tinklą teikia visus šiam sprendimui įgyvendinti svarbius duomenis, įskaitant statistiką.
2. Latvija, Lietuva ir Lenkija užtikrina glaudų bendradarbiavimą su UNHCR ir atitinkamomis organizacijomis partnerėmis, kad nustatytų esant dabartinei nepaprastajai padėčiai prašytojams taikytinas paramos sąlygas, laikydamosi šiame sprendime, Prieglobsčio procedūrų direktyvoje ir Priėmimo sąlygų direktyvoje nustatytų taisyklių.
3. Komisija, bendradarbiaudama su Latvija, Lietuva ir Lenkija, nuolat stebi ir peržiūri padėtį ir, kai tinkama, siūlo panaikinti šį sprendimą arba pratęsti jo galiojimą, pateikdama pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo pagal SESV 78 straipsnio 3 dalį. Šiuo tikslu Latvija, Lietuva ir Lenkija teikia Komisijai konkrečią informaciją, reikalingą šiai peržiūrai atlikti ir pasiūlymui dėl panaikinimo ar galiojimo pratęsimo pateikti, taip pat bet kokią kitą informaciją, kurios Komisija gali paprašyti.

10 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis sprendimas įsigalioja [...] dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
2. Nedarant poveikio 9 straipsniui, jis taikomas šešis mėnesius nuo jo įsigaliojimo.
3. Šis sprendimas taikomas visiems trečiųjų šalių piliečiams, atvykstantiems į Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos teritoriją nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos, taip pat asmenims, kurie dėl Baltarusijos režimo veiksmų jau buvo Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos teritorijoje iki šio sprendimo įsigaliojimo ir kurių tarptautinės apsaugos prašymai nebuvo užregistruoti arba kurių grąžinimo procedūra nepradėta.
4. Šis sprendimas toliau taikomas prašytojams, kurių tarptautinės apsaugos prašymai užregistruoti pagal šio sprendimo nuostatas, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl jų prašymų arba kol atitinkami trečiųjų šalių piliečiai bus grąžinti pagal 4 straipsnį.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*